

Det drejer sig navnlig om sager, hvor det er hensynet til sagens opklaring eller opklaringen af en anden verserende sag, som har begrundet undtagelsen. I de resterende sager er begrænsningen af forsvarerens adgang til aktindsigt sket på ubestemt tid i 13 sager, mens spørgsmålet i den sidste sag endnu ikke er afgjort.

I de sager, hvor undtagelsen fra aktindsigt er sket på ubestemt tid, er det oftest hensynet til tredjemands liv eller helbred, som begrundet begrænsningen i forsvarerens adgang til aktindsigt. Når det er hensynet til tredjemands liv eller helbred, som begrundet undtagelsen fra aktindsigt, vil der således ofte være tale om, at forsvareren på intet tidspunkt får adgang til det undtagne materiale. Frygten for tredjemands liv eller helbred er således ikke nødvendigvis begrænset til den periode, hvor sagen efterforskes af politiet, og den tiltalte strafforfølges ved domstolene. Tilhører den tiltalte en organisation eller et netværk af personer, der er kendt for at begå alvorlig kriminalitet og for at anvende grov vold eller trusler om grov vold mod personer, der afslører deres kriminalitet, kan der således være god grund til at undtage oplysninger om disse personer fra forsvarerens adgang til aktindsigt, også efter at sagen mod den tiltalte er afsluttet.

Derimod har forsvareren som nævnt i en række tilfælde efterfølgende fået materialet udleveret i de sager, hvor det er hensynet til sagens opklaring eller til opklaringen af en anden verserende sag, som har begrundet undtagelsen. I disse tilfælde er adgangen til at undtage oplysninger fra forsvarerens adgang til aktindsigt et redskab, som anvendes under efterforskningen, og når sagen/den anden verserende sag er færdigeforsket, vil der derfor ofte ikke længere være behov for at undtage materialet fra forsvarerens adgang til aktindsigt.

På baggrund af indberetningerne er det Rigsadvokatens opfattelse, at anklagemyndigheden er bevidst om, at undtagelse af materiale fra forsvarerens almindelige adgang til aktindsigt må have undtagelsens karakter, og at der kun fremsættes begæring herom, når det eller de hensyn, der ligger til grund for begæringen om undtagelse, er af væsentlig betydning. Rigsadvokaten bemærker også, at domstolene i intet tilfælde har afslået anklagemyndighedens begæring om at undtage materiale fra forsvarerens aktindsigt med den begrundelse, at en fravigelse kunne give anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes forsvar. Rigsadvokatens konklusion er på denne baggrund, at de

nye regler ikke har givet anledning til problemer for varetagelsen af de sigtede eller tiltaltes forsvar i indberetningsperioden.

3.4. Civile agenter

Som det fremgår ovenfor under pkt. 3.1., har Rigsadvokaten modtaget indberetning om én sag vedrørende anvendelse af civile personers bistand til politiet efter bestemmelsen i retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt., om agentvirksomhed.

I den pågældende sag anmodede anklagemyndigheden retten om at godkende, at politiet i samarbejde med en civil person skulle leje en hal, som herefter skulle stilles til rådighed for en kriminel organisation, der ifølge det oplyste tidligere havde anvendt en tilsvarende hal til at opbevare stjålede lastvognskøretøjer i.

Begæringen blev afvist af retten, som fandt, at den påtænkte foranstaltning ville bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed, jf. retsplejelovens § 754 b, stk. 1, og retten fandt endvidere, at den civile persons bistand ikke kunne betegnes som »yderst beskeden«, jf. § 754 b, stk. 2, 2. pkt.

Da vurderingen af, om det er relevant at anvende en civil agent under efterforskningen af en straffesag, hovedsagelig er af politimæssig karakter, har Rigsadvokaten anmodet Rigspolitietschefen om en udtalelse om baggrunden for, at politiet kun i begrænset omfang har benyttet den tilvejebragte mulighed for at anvende civile agenter.

Rigspolitietschefen har herom bl.a. anført, at der for det første er tale om en relativ ny bestemmelse i retsplejeloven, som udgør en begrænset undtagelse til det generelle forbud mod civile agenter.

For det andet vil den civile person, der yder agentbistand, kunne blive udsat for en vis risiko under og måske navnlig efter udførelsen af agentvirksomheden. Det vil således ofte være af væsentlig betydning for retsforfølgningen i sagen, at agenten afgiver en forklaring i retten, og civile personer, der yder agentbistand efter retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt., er ikke omfattet af de særlige beskyttelsesforanstaltninger i retsplejeloven, der gælder for polititjenestemænd, der har virket som politiagenter/udført foranstaltninger efter retsplejelovens § 754 a.

Rigspolitietschefen peger for det tredje på, at de civile personer, som i givet fald skal yde bistand efter retsplejelovens § 754, stk. 2, 2. pkt., typisk vil være personer med tilknytning til organisere-